

TÉZY NA ŠTÁTNE BAKALÁRSKE SKÚŠKY
v akademickom roku 2017/2018

Predmet: VŠEOBECNÁ PSYCHOLÓGIA

Skúška vyžaduje uplatnenie poznatkov z predmetu Všeobecná psychológia a schopnosť ich vzájomného prepájania a integrácie s poznatkami získanými v ďalších predmetoch bakalárskeho štúdia.

1. Predmet psychológie

Historické základy psychológie. Moderné psychologické prístupy. Psychologický výskum.

Príklady otázok:

- *Zamyslite sa nad otázkou: „Aké sú determinanty sexuálnej orientácie jednotlivca?“ Ako by k odpovedi pristupovali rôzne psychologické prístupy, o ktorých sa v tejto kapitole hovorilo? Aké metódy by každé hľadisko pravdepodobne využilo?*

2. Biologické základy psychológie

Neuróny. Usporiadanie mozgu. Autonómna nervová sústava. Endokrinná sústava. Evolúcia, gény a správanie.

Príklady otázok:

- *Neuróny tvoria asi jednu desatinu buniek mozgu (zvyšok pripadá na gliové bunky). Znamená to, že k mysleniu využívame len desatinu mozgu? Pravdepodobne nie. Aké existujú ešte ďalšie možnosti?*

3. Psychický vývin

Dedičnosť a prostredie. Schopnosti novorodenca. Kognitívny vývin v detstve. Osobnostný a sociálny vývin. Vývin adolescentov.

Príklady otázok:

- *Niektorí psychológovia sú toho názoru, že spôsob pripútania dieťaťa má vplyv na to, aké typy partnerských vzťahov bude vytvárať v dospelosti. Aké typy partnerských vzťahov tu pripadajú do úvahy? Dokázali by ste porovnať svoje „dospelé typy pripútania“ s typom pripútania v detstve alebo s povahou prostredia, v ktorom ste vyrastali?*

4. Senzorické procesy

Charakteristika zmyslových orgánov. Zrak. Sluch. Ostatné zmysly.

Príklady otázok:

- *Ako môžete využiť meranie najmenšieho pozorovateľného rozdielu u hlasitosti zvuku, aby ste boli schopní popísať zmenu zvuku v prostredí, ktorá bola zapríčinená tým, že k doterajším leteckým linkám na neďalekom letisku pribudla jedna nová? Dokázali by ste svoju metódu merania vysvetliť ľuďom z ulice?*

5. Vnímanie

K čomu slúži vnímanie? Pozornosť. Lokalizácia. Rozpoznávanie. Abstrakcia. Percepčné konštanty. Del'ba práce v mozgu. Vývin vnímania.

Príklady otázok:

- *Ako je podľa vás možné, že mozog dokáže riešiť toľko problémov rozdelením práce medzi špecializované oblasti? Aké výhody tento proces prináša? A naopak, aké nevýhody má takáto del'ba práce?*

6. Vedomie

Aspekty vedomia. Spánok a sny. Meditácia. Hypnóza. Psychoaktívne látky. Fenomény psi.

Príklady otázok:

- *Veľa pianistov - amatérov sa učí skladbu tak, že ju prehráva stále dokola, pokiaľ sa ju nenaučí hrať úplne automaticky. Aj napriek tomu sa pri sólovom predstavení občas zaseknú alebo zabudnú časť skladby. Naopak, niektorí profesionálni pianisti sa učia skladbu bez súčasného prehrávania, aby sa skladbu „naučila aj myseľ, nielen prsty“. Čo tieto skutočnosti prezrádzajú o automatických procesoch a riadenou funkciou vedomia?*

7. Učenie a podmieňovanie

Prístupy k učeniu. Klasické podmieňovanie. Inštrumentálne podmieňovanie. Učenie a poznávanie. Učenie a mozog. Učenie a motivácia.

Príklady otázok:

- *Ľudia niekedy hovoria: „On je už prírody taký a taký“ alebo „Tak sa to proste naučil, toho už neprerobíš.“ Ako by teda hovorili, že na jedinca pôsobila buď len dedičnosť alebo výchova. Existuje vzťah medzi biologickými dispozíciami a učením?*

8. Pamäť

Tri dôležité rozdiely. Senzorická pamäť. Pracovná pamäť. Dlhodobá pamäť. Implicitná pamäť. Konštruktívna pamäť. Zlepšovanie pamäti.

Príklady otázok:

- *Ako by mohlo rozšírenie pracovnej pamäti ovplyvniť výkonnosť v testoch študijných predpokladov? Skúste vysvetliť, akým spôsobom by to mohlo ovplyvniť proces porozumenia.*

9. Myslenie a jazyk

Jazyk a komunikácia. Vývin jazyka. Pojmy a kategorizácia: základné stavebné kamene myslenia. Usudzovanie. Imaginatívne myslenie. Myslenie v praxi: riešenie problémov.

Príklady otázok:

- *Skúste poznatky o jednotkách a rovinách jazyka (fonémy, slová, význam, syntax, zámer hovoriaceho) aplikovať na osvojenie si cudzieho jazyka. Čo pre vás bude pri tom najľahšie a čo naopak najťažšie? Prečo?*

10. Motivácia

Pudy a homeostáza. Incentívna motivácia a odmena. Hlad, príjem potravy a jeho poruchy. Rod a sexualita.

Príklady otázok:

- *Do akej miery sú vaše stravovacie návyky riadené fyziologickými potrebami? Do akej miery sú ovplyvnené genetickými faktormi? A do akej miery na ne pôsobia vplyvy prostredia?*

11. Emócie

Zložky emócií. Kognitívne hodnotenie a emócie. Subjektívne prežívanie a emócie. Tendencie myslieť a konať v súvislosti s emóciami.

Príklady otázok:

- *Ak predpokladáme, že vývoj emócií bol zapríčinený užitočným cieľom, aký zmysel môže mať extrémny prejav emócií, napr. hlboká depresia alebo chronická zlosť?*

12. Inteligencia (individuálne rozdiely)

Zdroje individuálnych rozdielov. Posudzovanie individuálnych rozdielov. Nové teórie inteligencie.

Príklady otázok:

- *Ak máte súrodencov, skúste vyjadriť, v čom sa od seba líšite. Dokážete určiť, aké interakcie medzi osobnosťou a prostredím uvedené v tejto kapitole pravdepodobne k tomuto rozdielu prispeli? Vedeli by ste povedať, ako rodičia zmenili svoj výchovný štýl v dôsledku rozdielov osobnosti každého z vás?*

13. Osobnosť

Psychoanalytický prístup. Humanistický prístup.

Príklady otázok:

- *Psychológovia osobnosti sa líšia v názore na tri hlavné prístupy k osobnosti. Niektorí sa vyhýbajú formálnym teóriám a prikláňajú sa skôr k relatívne neteoretickému črtovému prístupu alebo súčasnému kognitívnemu prístupu. Ako sa na túto problematiku pozeráte vy? Čo sa vám páči alebo nepáči na uvedených troch historických prístupoch a dvoch empirických prístupoch?*

14. Stres, zdravie a zvládanie

Typické znaky stresových udalostí. Psychické reakcie na stres. Fyziologické reakcie na stres. Psychologické faktory stresových reakcií. Schopnosti zvládania stresu. Zvládanie stresu.

Príklady otázok:

- *Akým spôsobom by mohlo prostredie v ktorom je dieťa vychovávané ovplyvniť vývoj jeho stratégií zvládania stresu?*

Odporúčaná literatúra:

S. Nolen-Hoeksema, B.L. Fredrikson, G.R. Loftus, W.A. Wagenaar: Psychologie Atkinsonové a Hilgarda